

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ иғъэзет

Апэрэ зэфэхьысыжьхэр, пшъэрыльхэр

Урысые Федерацием и Премьер-министрэу Дмитрий Медведевым тыгъусэ зэхищэгъэ селектор зэхэсигъор зыфэгъэхыгъагъэр коммунальнэ пыдзэфэ пытэхэм ядэшын епхыгъэ шыкla克lэм шъольырхэр зэрэтехьагъэхэр ары.

Сүрэгч А. Гусевим түрихыг эх.

Федеральнэ министерствэхэм, къэралыгъом ишьольтырхэм ялацшэхэр, мы юфыгъом фэгъэзэгъэ структурхэм ялыклохэр юфтыхабзэм хэлэжьагъэх. Адыгэ Республикаам и Лышишхьэу Күумпыл Мурат, АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр зэхэсигъом хэлэжьагъэх.

УФ-м и Правительствэ и Тхъаматэ пэублэ псальэ къышызэ, пыдзэфэ пытэхэм ягъэзеклон, ядэшын епхыгъе юфшынр зэрифшьушу зэхэцгэйзэнэмкэ федеральнэ гупчэм къытефэрэр зэригъэцэклагъэр, джы шьольтырхэм шүаагъе къытэу явшъэрыльхэр зэшүаахынхэм зэрэштигугырэр къыхигъэшыгъ. Мы юфыгъор къызэркылоу зэрэшмытыр, аш пишэдэкыжышио зэрэпилтыр ыкчи ар гъэцэклагъе зэрэхьурэм пытагъе хэлъэу льыппльэгъэн зэрэфаер зэхэсигъом

хэлажжэхэрэм агу кыргэ-
кылжыгъ. Джырэ уахъ-
тэм ехүүлэу къэралыгъом
ишъользырхэм япроцент
80-м ехъур мы шыкла-
клем тэхъягъах.

— Зәкәми шыэрлыл шъхбаңу тиәр хәкым идәштың үуасы лъэшү кыйхәмхъоным тылыш-пльэнү ары. Мы коммунальнә фәлә-фашәм-кә фәгъәк-ютәнүгъэ зиңэн зыльәк-ыщтхәр шъольырхәм ащищхәм агъенәфәгъах, ар екло-ләкә тәрэз ыккى десә-гаштә. Хәкым идәштың-кә цыфхәм атырә ахъ-щэр нахь макә хъуным фәш! лъэбәкү гъенә-фагъәхәр тшыгъәх, непи ащ юф дәтәші. Мыщ дәжым анахъеу тынаң зытедгъетын фаер гъот макә зиңхәм йылыгъу тафхъуныр, социальнә «хъытыум» иамалхәр кызыфагъәфедәзэ зы-кытфәзгъәззәр цыф-хәм яофыгъохәр зәхә-

фыгъэнхэр ары, — къы-
лыагъ Дмитрий Медве-
девым.

Федеральнэ министрэхэр, субъектхэм ящацхэр нэүжым къэгүщылагъэх. 2019-рэ ильэсүм щылэ мазэм щегъэжьагъэу IoF зышлэрэ шылкlaкIэм къыдыхэлтытэгъэ шапхъэхэр зэрэгжэцакIэхэрэм, гъэхъагъэу щылэхэм адаклоу, гумэкыгыбуу зэуаллэхэрэм къащыуцгъэх. Ахэр дэгъэзыжыгъэ хъунхэмкэ ежхэм я предложениехэр къахынгах.

Мы лъэныкъомкэ федеральна гупчэм къынгъэуцугъэ пшъерыльыр анахъ дэгъо зыгъэцкэлэрэ шъольтырхэм Адыгеир аащыщ. Іофшіенныр зэхэщаагъэ зэрэхъурэм, цыфхэм Іофыгъо къаалтыхэрэр игъом зэхэфыгъэнхэм Адыгеим и Лышьхъяу Къумпыл Мурат ынаалэт. Хэкъым идэцын фэгъэзгъэштэу республикэм щагъянэфагъэр ООО-у

«ЭкоЦентр» зыфиөрәр ары. Мы компанием хәккырын еугъои, полигониттоу ағъэпсыгъэхэм аре-щалә, егъэклоды, ишык-кізметте техникәри іекілель. Джашт фәдәү хәккырын зыщын-зәхадзыщт завод ашынын гүхәль ўши.

— Итхъухъагъэм диштэу юфшэнэир зэхэцагъэ мэхъу, юфыгьо зырызхэр къеуцух, ау ахэр псынкэлүү зэхэтэфых, — къылыагь Къумптыл Мурат.

Ләккүэ зөугөл бәкәштүр зыфәдизыщт шапхъәхәм ялтытыгъэу республикәм имуниципалитетхәр шьолтырыхәмкіә зэттыраутыгъәх, ашт уасеу ащағәнә-фагъәри зәфәшъхәаф. АР-м и Лышхъәи иунаштюкіә шьолтыр опера-торым ыпекіә ыгъәнә-фәгъәзгъе уасәхәр кырыгъәйыхыгъ. Күаджәхәм адәсхәм атыщтыр сомә 30-кіә нахъ макіә аши, сомә 70-рә хүгъе.

Мы лъэнныкъомкэ цыиф-хэм социальнэ 1эпүлэгъу ягъягъотыгъаным фаш!

ял бер болып вәнным фәшт
лъэбәкъоу ашыгъәхәм
АР-м и Лышыхъэ къа-
щыуцугъ, псыуплә-комму-
нальнә хъызметым ифәло-
фаштәхәм апәүхъэрэ тын-
хәмкә ахәм фәгъәктөз-
нигъеу яләхэр къызфагъ-
федәнхъеу къяджагъ. Хәккәу
зэуагъакIәрәр зыфәди-
зыр гъенүфигъәнним пае
шапхъәхәм джыри ахә-
пльәжжынхъеу аш фәгъә-

зэгье къулыкъухэм пшъэрьль афишыгъ.
— *Типсаундхэм яса-*

— Гүлсүүтэхэм яса-
нитарн зытэт шапхъэ-
хэм адиштэнэ, аш
кыыдхэлъятағъу цыф-
хэм ядаохэр зэхэфы-
гъэнхэм тыпиль. Ау
пыздээфэ пытэхэм ягъэ-
зеклонкэс ежь цыфхэм
экологическе культурэ
ахэлъяным мэхъянэшхо
и, — кыыуагъ күеухым
Күүмпүлүп Мурат.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Аналог телекъэтынхэр зэпагъэункIЭ къэнагъэр мэфи 102-рэ

Цифрэ эфир телевидением икъетынхэм зэр-техващхэм епхыгъюю 10фигъохэмкээ федеральна къералыгъо унитарнэ предприятиеу «Урысын телевизионнэ, радиосетым» «Илинне плътыр» иномөрэү **8-800-220-20-02-мкээ** ылкээ хэмэйльэу сыйд фэдэрэ уахьти шъутеон шъульэкъышт. Специалистхэм шъуиупчлэхэм джэуап къаратыжьышт, цифрэ приставкэхэм якъыхэйхинкээ ыккя язъефедэнкээ |элы|еэгъу Кыышьуфэхъуштых.

ШЬОЛЫРХЭМ ХЭХЬОНЫГЪЭ АРИГЬЭШЛЫШТ

2019-рэ ильэсүм мэзаем и 13-м Дмитрий Медведевыр N 207-р зытет унашьом кээтхагь. 2025-рэ ильэсүм нэс Урысые Федерацием ишьолырхэм хэхьонигъэ зэрашыщт Стратегиер аш щаухэсигь. Стратегиемкэ гүхэль шхьаэр шьолыр зэфэшхяафхэм арысхэр щылакэ-псэука амалэу ялэмкэ нахь зэпэлагъэ шыгъэнхэр ары.

— Урысые Федерацием хэхьонигъэ зэришыщт Стратегиер тэ кызыкыхэтхыгъэр шьолыр пэпч хэхьонигъэ ёшынымкэ амалэу ялехэр кызыдгээшнхэм, цыфхэм яшылакэ нахышу тшыным атай. Шыгуу къесэгэекъижы 2018-рэ ильэсүм Урысые Федерацием и Президент

аш фэдэ пшьериль кызыэрэтишигъагъэр. Аш фэдэ документын сэ сыйкээтхэжыгъ, — кызышиуагь Дмитрий Медведевым Шыачэ щылкогъэ форумын.

Стратегием диштэу макрорегион 12 зэхажагь. Ахэр Гупчэ, Гупчэ-Черноземнэ, Темир-Къохъэпэ, Темир, Кызыблэ,

Темир-Кавказ, Волгэ-Камскэ, Волгэ-Уральскэ, Урал-Сыбыр, Кызыблэ-Сыбыр, Ангарэ-Енисей, Къокыпэ Чыжэ макрорегионхэр ары.

Кызыблэ макрорегион хэхьэ Адыгэ Республикаэр, Къалмык Республикаэр, Республикау Кырым, Краснодар краир, Астрахань, Волго-

град, Ростов хэкухэр, Севастополь.

Адыгейим и Лышьхээу Къумпыл Мурат кызыэрэтишигъэ, Стратегием изэхээзүон Адыгэир чанэу хэлэжагь. Адыгэекъалэ, Тэхъутэмийкье, Теуцожь районхэр зыхэхьэрэ Краснодар агломерацием изэхэшнэ аш кызыдэллыгь.

Къумпыл Мурат зэрильтиэрэмкэ, зэгүүсэхэу стратегически планированием зэрэдэлжэхэрэм шьолырхэм амал аригьэгэтищт энергетикэмрэ транспортнымрэ алъэнхыокэ инфраструктурэм фэгъэхыгъэ юфыгъохэр зэшуахынхэмкэ, хэхьонигъэ лъэнхыкуакъехэмкэ шыгъэнхэмкэ.

ЗЭТЫГЬО АХЬЩЭ ИЭПЫИЭГЬУМ КЪЫХЭХЬУАГЬ

Адыгэ Республикэм и Лышьхээу Къумпыл Мурат кэещакло зэрэфэхьугьэм тетэу гьот макэ зиэ унагьюхэм апае республикэ бюджетын зэтыгьо ахьщэ Иэпийэгьоу кыхагъэекъирэм Адыгейим щыгъэхьуагь.

Адыгейим и Лышьхээу иунашьо къэралыгъом исхэм яшылакэ-псэука ёкъеэштэгээшнхэм Урысые Федерацием и Президент ёхнонгыуакъэм ёшыгъигъэ унашьом щыгъэнхэфэгъэ пшьерильхэм ягъэцкъен тегъэпсихыагъэ ѿйт.

Адыгэ Республикэм и Пре-

мьер-министэрэу Александр Наролиниыр зыкээтхэжыгъэ унашьом кызыэрэтишидэллытагъэмкэ, юф зышэн зыльэкырэ нэбгырэ пчагъагьэу унагьюм исым елтыгъагьэу ахьщэ Иэпийэгьум процент 70-м нэсэу афыагъэхьошт.

Адыгэ Республикэм юфшэ-

нымрэ социальнэ хэхьонигъэмрэкэ и Министерствэ кызыэрэтишигъэмкэ, гьот макэ зиэхэм аш фэдэ Иэпийэгьу къараатынам пае юфшэнхэмкэ ѿкы цыфхэр социальнэу ухумэгъэнхэмкэ Гупчэм ялтэу тхыль рагхыллэн фае.

Республикэм ис унагью гьот

макэ зиэм ильэсүм зэ аш фэдэ Иэпийэгьу кызыэрэратырэр. Сомэ миллион 17 фэдиз хыурэ аш фэдэ ахьщэ Иэпийэгьу гъэрекло гьот макэ зиэ унэгьо мини 7-м ехьумэ аlyklaragь.

Республикэм ис цыф куп заулэмэ нэмыхи ѿкылкэли Иэпийэгьу афэхьух. Адыгейим

щылсэурэ нэбгырэ мин 85-м ехьумэ бюджет зэфэшхяафхэм къахэкъирэ ахьщэ Иэпийэгьу къаюкэ. Ахэм ашыщэу нэбгырэ мин 49,5-рэ фэдизмэ ахьщэ Иэпийэгьу аратырэр республикэ бюджетын къыхэкъы, кытыгь Адыгэ Республикэм и Лышьхээу ипресс-къулькъу.

АДЫГАБЗЭР ЯЗЫГЬАШИЭХЭРЭР КЪЫХАГЬЭЩЫХ

Адыгэ республикэ гимназилем тинидэллыбазэкэ щезгъаджэхэрэм афэгъэхыгъэ зэхахьэм зэфэхысыжхэр щашыгъэх, явшэрыльхэр дэгьюу зыгъэцакъэхэрэм щитхуу тхыльхэр аратыжыгъэх.

Республике общественне движение «Адыгэ Хасэм» итхаматэу Лымышэкъо Рэмэзан кызыэрэтишигъэу, ныдэллыбазэм изэгэшэнхэм та-пэки амалышухэм алтынхүщтых, анахь дэгьюу юф зышэхэрэр кыхагъэштых.

Зэхахьэм хэлэжьагъэх Бэгъушэ Алый, Къуицж Къэпльян, Хьот Юныс, Уджыхуу Марыет, Цыкылушо Аслын, Нэхэе Аслын

адыгабзэмкэ езыгъаджэхэрэм яшылакэ-литературэр зэрагъэгэтоным фэшл Иэпийэгьу зэрящи-клаагъэр къаюагь. Егээджэн сыхыат пчагъээр нахьыбэ шыгъэнхыр юф шхьа-иэхэм ашыц.

Кілээгъаджэхэу Мэлгощ Лицье, Темзэкъо Маринэ, Тхьайшьээ Аснет, Гъукъел Марыет гимназилем ишацэу Кыкы Нуруют ишуюагъэклэ адыгабзэмкэ еджаплэм нахь дэ-

гьоу щызэрагъашэу зэраублагъэр кыхагъэшыгъ. Цыф цэрилохэр кыргызбагъэх, адыгэ джэгүхэр, нэмыхи хэр зэхахь.

Адыгэ Хасэм итхаматэ игуадзэу Бэгъушэ Алый кілээгъаджэхэм яофшэн нахьшыуу лъагъэктэнэу афиуагь, Адыгэ Хасэм ишитхуу тхыльхэр ари-тижыгъэх.

САХЫДЭКЬО Нурый.

НАХЫБЭМ Э ОБЩЕСТВОЗНАНИЕР КЫХАХЫГЬ

Адыгейим игурит еджаплэхэр кызылуухэрэм къэралыгъо ушэтын зыкыр зэраташт предметхэр кыхахыгъэх.

Республикэм гъэсэнгъэмкэ икъэралыгъо аттестационнэ къулыкъу кызыэртигъэмкэ, блэкыгъэ ильэсхэм афэдэу, кілээджахъохэм азынхыкъо нахьбэм кыхахыгъэр обществоизнаниер, анахь макээмэ — географиер ары.

Ведомствэм кызыэрты-

гъэмкэ, нэбгырэ 760-мэ (гурит еджаплэхэр кызылуухэрэм япроцент 46-мэ) обществознаниемкэ ушэтынхыр атышт. Биологиер, тарихыр, химиер, физикэр кыхэзыхыгъэхэри бэ мэхьух.

— Информатикэмкэ, информационнэ-коммуникационнэ

технологиемкэ, инджилызыбзэмкэ, литературамкэ ушэтынхэр зыты зышигъохэм япчагъэхэй хэхьуагь. Ау географиемкэ ѿкы французыбзэмкэ ушэтынхэр кыхэзыхыгъэхэри макэ дэд, — кызыуагь республикэм гъэсэнгъэмкэ икъэралыгъо аттестационнэ къулы-

ку идиракторэр Евгений Лебедевым.

Пстэумкы къэралыгъо ушэтын зыкыр нэбгырэ 1770-рэ ахэлэжэшт. Блэкыгъэ ильэсүм егъэшагъэмэ, ар нэбгыри 189-кэ нахьыб. Ар зэпхыгъэр мыгъэ гурит еджаплэхэр кызылуухытхэр нэ-

гьоу 227-кэ зэрэнхыбэр ары.

ЦЫФХЭМ ЯГУМЭКЦЫГЬОХЭМ ЗАЩАГЬЭГЬОЗАГЬ

АР-м и Къэралыгъо Совет – Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэмрэ ащ игуадзэу Шъэо Аскэррэ блэкіыгъэ тхъамафэм Красногвардейскэ районым щылагъэх.

Парламентым ипресс-күлүлгү күн тызыэрэшигъезозагъэмкіэ, Къералыгъо Советым - Хасэм ипащхэр АР-м псауныгъээм икъеухъумэнкіэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем, Красногвардейскэ район администрацием ипащэу Осмэн Альберт ыкын нэмыйкхэр ягъусэху апэррапшэй район сымеджэшым щылагъяэх. Аш иврач шъхьалау Тхъэльзэнэ Эдуард ялофхэм язытет, блэгъигъэ 2018-рэ ильэсым хэхъонигъэу ашыгъехэм къашигъэгъозагъяэх. Ioшшлеккэ амалеу ялэхэм зэрахжэхуягъэр, аш ишүаагъяэкіэ цыифхэм медицинэ Ыспылэгъью аратырэр нахышыу зэрэхжэхуягъэр къыхигъашыгъ. Хэхъоныгъэхэм

ямызакъоуи, гумэкъыгъохеми, щыклагъэхэр дэгъэзылжыгъэнхэм пае охтэ блағъэм анахъэу зэшлөхгъэн фаехеми атегүүщилагъэх.

Нэүжим Владимир Нарожнэмрэ Шъэо Аскэррэ мы районым и Садовэ къоджэ псэүплэкой щылагъэх. Ащ къутырэу Садовэр, къуаджэу Бжъедыгъу-

Садыр, түндүкчүлүк жаңылыктар
хъаблэ ыкыл селу Верхненаза-
ровскэр хөхүэх. Парламентым
итхъаматэхэм ахэм ашыпсэу-
хэрэг рагъяблэгъяль.

гъэхэм ашыцых бывымхууплэхэр зэрафэмаклэхэр, амбулаторие-хэм ялофшлаклэ зэrimыгъэ-разэхэрэр, чыгу яхъхэм ятхын-кль loфыгъо щылэхэр, мыжъо-къычлэхыплеу посүплэ коим-щагъэпсыгъэхэм яянье къызэрэ-клюрэр, гъэстыныпхэ шхъуан-тлэр зэрамылэр, яурамхэм язытет. нэмыхлэхэр.

Нэүжкм Садовэ къоджэ псэ-
уплэ коим йофыгъо къышаэты-
гъэхэм зыщатегуцы! Эзъэхэ-
игъэкъотыгъэ зэхэсигъо район
администрацием щыкъуагъ. Вла-
димир Нарожнэм ац тхъамета-
гъор щызэрихъагъ. Йофтхъабзэм
депутатхэмэрэ районым ипа-
щэхэмэрэ ямызакъо. федераль-

нэ ыктыреспубликэ къулыкъу зэфэшьхъафхэм ялтыклохэр хэлэжжьагъэх.

Селу Садовэм зигугъяшылыгъэхэмкіэ зэхэсцыгъоррагъэжьагъ, ау ахэм ямызакъю, нэмыкылофыгъо районым ильхеми атегущылагъэх. Мэкүмэш-фермерскэ хъызмэтшаплэхэм ялофшэн, миграцием илоф, гъэсэнгъэм иучреждениехэм ачлэс кілэлцыкүхэм ягъэшхэн, полицием илофшэн зэрээхэшагъэм, псэуплэком-мунальнэ хъызмэтым епхыгъэлофыгъохэм, псэу зашъохэрэм изытет, нэмыкыбэхэм ягуульашыгъ.

зэфшьхъафхэм япащэхэу зэхэс-
сыгъом хэлажьэхэрэм докладхэр
къызэрашыгъэхэм нэмэйкIэу
цыифхэм яупчэхэмид джэуапхэр
къаратыжыгъэх, тофыгъохэр
дэгъэзыжыгъэнхэм пае шэ-

гъэн фаехэм зэдүтегүшыгайгъэ.
АР-м и Къэралыгъо Совет
— Хасэм и Тхъаматэ зэлукэгъу-
хэм ыкли зэхэсэгъом зигугүй
къышашыгъэхэм аышыбыгъэхэм
нахь куоу уахэгльэн, хэзигъэ
имыгъэу зэхэгфынхэ фаеу зэр-
щытам къыкыгъэтхыгъ, Пар-
ламентым икомитетхэу ахэм
афэгъэзагъэхэм унэшго гъэнэ-
фагъэхэр афишыгъэх.

Хъут Нэфсэт.

ПредпринимательствЭм хэхъоныгъЭ ышыным фэшI

Адыгэ Республикаэм и Сатыу-промышленнэ палатэ и Союзрэ предпринимательствэм игупчэу «Like» зыфиорэмрэ кіещакло зыфэхъугъехэ Іэнэ хъураеу «Акселерация субъектов малого и среднего предпринимательства в Адыгее» зыцлэр 2019-рэ ильэсым мэзаем и 14-м рагъеклоңыгь.

Аще хэлэжьгаа АР-ын экономикэх хэхьоногүйэмкэ ыкли сатыумкэ и Министерствэрэе республикам ирепдри нимитэльхэмрэ ялтыклохэр. Мы ирээсүм зэхажэнэу рагхуухэрэе тофтьяаб-захэм мыр зэв ашны

Лъэпкъ проектеү «Бизнес цыкъумэр гуртыымрэ ыкъи унэе предпринимательствэр» зыфирэм къыдыхъэлтийтэгъя федэральнэ проектитф шъольырым шаъзэцкэшт.

Бизнес цыкъум ыкъи гурытым хэхьонгыгъэхэр ашынхэм пае ахэм ахэцахъяжам амалеу алэкэльхэм зягъэушьомбгуульзямын, инвестициехэм альянсын

къоқіе шъолтырыр хъопсагыу щытыным, предпринимательхэм ахъщэ чыыфэ ятыгъэним, джащ фәдэу экспортим ыккى чыпта продуцциер къыздэзыгъэкъыхэрм ыпшылту афәхъуягъэним, шъолтыр ыккى дунэе бәдзэрхэм ахэр ашыуағъэкъын амал ялэним, нәмык! Йоғытъохэм зәхесыгъом хәләжъагъехэр атегүштигъа.

Джырэ уаҳътэр штэмэ, предпринимательствэ цыкыум ыкын гурытым хэт нэбгырэ мин 17-м ехъу Адыгеим щатхыгъ, ахэм яшуағъэкіэ нэбгырэ мин 47,5-мэ тоғшілпэ чыныпәхэр яләх.

Мы лъэныкъом хэхъоныгъэхэр зишыхэклэ. |офшлэп|э чылаклэхэм джы-

Дэлжийн эпкъ проектэу «Бизнес цыклюмрэ гурыгтыымрэ ыкхунэ предпринимательствэр» зыфиорэм къыдыхэльйтэгъэ федеральнэ проектийн шольтырым щагъэцэклэшт.

ри ахэхьошт, аш даклоу социальнэ йо-
ғыгыубаҳээр зэшлөхгүйэхэ, цыфхэм
щылэкэ-псэүкіэ амалэу алэкіэлтхээр
нахышу хьущт. Аш кыхжэкыкэ рееспуб-
ликэм илашхээм бизнес цыклюм ыкли

гурыйтм хэшагъэхэм тапэкли яшыуягъэ арагъэкыщ, сыда пломэ экономикэм хэхьоныгъэхэр ышынхэм ар ыльтапс, илъэнькъо шхъха!

(Тикорр.),

МэфэкI къэгъэльэгъон

Литературэр ишыIэныгъагъ

Шэныгъэлэжышихоу, литературоведэу, критикэу, тхаклоу Щэшэ Казбек кызыыхъугъэр мэзаем и 18-м ильэс 80 хъугъэ.

Лы гъесэгъе-еджэгъэшхом ыцекI Адыгэ Республикэм и Лъэпкь тхыльеджапI мэфэкI къэгъэльэгъонэу «Гордость адыгской словесности» зыфиорэр кыышызэуахыгъ. Ар К. Щашэм ишыIэныгъэ, итворчествэ, иофшэкиагъэр кыриотыкIу щыт. Мэхъанэ зиэ мэфэкI къэгъэльэгъоным ыоф дээшигъагъэхэр тхыльеджапI краеведениемэр литературамрекI иотдел иофшэхэр ары. Отделын ипащэу ГъуклI Фатимэ кызыриуагъэмкI, шэныгъэлэжым илитера- туроведческэ тхыльхэр, критикэ тхыгъэхэр, ежь ышыхъекI ихудожественне тхыльхэр анахь кызыкIеупчIехэр агъэфедхэрэм ашыщих. Мыхэм студентхэм ямызакью, ныбжь зэфэшхъафхэм артыхуу адыгэ литературэм исэнхъаткI епхыгъэхэр, егъэджаклохэр, шэныгъэмкI зиуштыныр зыпэ ильхэр, аспирантхэр сыйдигуу афеныкью; литературэр зыгукI зи- класхэмии Щашэм итхыгъэхэр

зэрагьашIэх, ашогъэшIэхноых. Тхыль къэгъэльэгъоныр ыахь заулэу гоштыгъэ: шэныгъэлэжым ишыIэныгъэ гьогу ыкли итворчествэ зэрэуцугъэр къэзывыутахэрэр; ежь ишыIэныгъэ ыофшэгъэ пчагъэхэр – статяхэр, монографиехэр, сборникхэр, тхыльхэр. Ахэр адыгабзкI ыкли урысыбзекI Москва, Мыекуапэ къаштыгырадзагъэх.

Литературэр ежь юбилиарым фэгъэхыгъэрэ, цыф зэфэшхъафхэм Казбек игушхъэлэжымгъэ кырауалэхэрери мышхэльтих.

Анахь унаэ зытеозгъадзэхэрэр Казбек ихудожественне произведениехуу ильэс зэфэшхъафхэм ытхыгъэхэр арых: «Ос фаб», «Бжыхъэ чэц гумэкIхэр» зыфиоруусэхэр, повестьхэр зыдэтыр, иусэ тхыльтуу «Ыуласэр гъашI», изэдээкIыгъэхэр, ипъесэу театрэм щагъеуцугъэ «Шъоэбэнэйр».

МэфэкI къэгъэльэгъонэу Щэшэ Казбек иильэс 80-кI агъ-

хъазырыгъэр, лъэпкь литературэм имызакью, Темир Кавказ

литературэр ыкли хэгъэтуу ли- туратурэр нахь пшэнхэмкI, зэ-

хэпфынхэмкI ыэпилэгъу дэгъу. ЗэлъашIэрэ шэныгъэлэжым

литературэр ишыIэныгъэу, аш- иильэхэр, имафэхэр епхыгъэу

сүжэуу зылэжыгъэ гъесэгъешхо акъылышиоу Щэшэ Казбек шхъашэ фыуегъэшы.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.

Тарихъыр зыпхырышыгъэ сурэтхэр

СурэтышI цэрыгоу, зиоффшагъэхэм гупшысэ куу ашыпхырызыщиyre Дыгъу Айтэк итворчествэ зышыгъэшIэгъонхэм АР-м и Лъэпкь тхыльеджапI ашыукаагъ.

къуапэ дэтым иеджэн ѿйлын- педээжы.

— Лъэныкью гъешIэгъонхэр Айтэк иофшагъэхэм къаше- гъэльяагъо. Узыгъэгышии ахэллыр маклэп, — кытфөуатэ Кучмэз Аминэт. — Ахэм республи- кэм ѿйлэхэрээ цыфхэр нахь благъэу нэуасэ афэтIынхэр, итворчествэ ѿ-

дгъэгъозэнхэр тимурад.

СурэтышI зэрэфэкулаим dakloy, Айтэк ильэпкь итариихъ дэгъу дэдэу ѿйгъуаз, культурэр, шэн-хабзэхэр ешIэх, ельтих. Айтэк ильэси 3 ыныбжыгъэ къэлэмпир ытгэгэу тхыапэм сурэтхэр тиришхъяэхэ зэхүум. Ежь кын- зэриотэжырэмкI, джыри еджа- ки тхакли ышынштыгъэп, ау къэлэмпир ыэкIэкIынштыгъэп.

— Къалэхэр, къэралыгъо зэфэшхъафхэр къэскухъанхэр сиклас. Къэли 120-м ехүумэ сащыагъ, — зэхахъэм къеклонлагъэхэм къафөуатэ Айтэк. — Зекло гъогу сийтэу гупшысэу къысшхъащыорэм къэлэмпир къысагъаштэ, зэрэхъурэри си- мышIэу сурэтыр тхыапэм къеклу. Сэ зыщысльэгъузыре иофшагъэ си. Ар зэрэшыгъэ шыкIэм, кыриотыкIыре гупшысэм сиши- Iэныгъэ къэгъэльяагъо къыс- щэхъу.

СурэтышI ыэпэласэм иофшагъэхэм ашышхэр иофхъабзэм къырихыылагъэх. Ахэм къеклонлагъэхэр нэуасэ афэхууцугъэр, гупшысэу апхырышыгъэхэр зэхашIэн амал ялагъ. НахыбэрэмкI ахэр зыфгэхыгъэхэр адыгэ лъэпкьыр, тарихъыр ары. Айтэк къэлэмпир дэгъу зэри- гъэльорышIэрэм dakloy сурэт- хыни фэкъуай. Зэхахъэм къеклонлагъэхэм ар агъунэфыгъ.

— Сурэтхэр тяплын зыхъука, итыр зыщихъуэ охтэ чыжъэм тыхэхъягъэ фэдэу къытщэхъу. Аш фэдэу гум нэсэу нэгүхэр, пкыягохэр сидэущтэу пшынхэ пльэкIыра? — кыкIеупчI иофхъабзэм къеклонлагъэхэм ашы-

жъекI, зэкI ежь-ежыреу си- гупшысэ къыххэх. СыгукI сльэгъуцугъэр тхыапэм есэгъэ- күжых, — къеуатэ Дыгъу Айтэк. — Къыхээгъэцы шыонгыу сурэтышI шэныгъэ зэлэл- лын къышыуу зэрэмыхъу- щтыр. ыпекI лыкIотэн, тарихъэм еджэн, музейхэр къы- күхъанх фае.

Айтэк иофшагъэхэр хвакIещхэм, шхапIеҳэм, нэмыхI чы- пIэхэу адыгэ тарихъыр зыща- гъэльяапIхэрэм ашыпльэгъунхэ пльэкIыщтых. Иофхъабзэм къеклонлагъэхэр ашогъэшIэгъо- нэу сурэтхэм яптыгъэх, уп- чэхэр авторым ратыгъэх.

ГЬОНЭЖЫКЬО Сэтэнай.
Сурэтхэр ыашынэ Аслын тарихыгъэх.

Еджэнри Йофшэнри Зэготхэу

Студент отрядхэм ямафэ тикъэралыгьо щыхагъэунэфыкыгь. Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгьо уахьтэр шуагъэ хэльэу зыгъэкон зыгу хэль, йоф ышэнэр кыххэзыхырэ, йофхъабзэхэм чанэу ахэлэжъэнхэу фэе студентхэр а отрядхэм зэрапхых. Адыгейми ахэм чанэу йоф щашэ.

Дана Сикуновар.

Урысые студент отрядхэм пшъэриль шхъялэу агъецакэрэр охьтэ гъэнэфагъэм ныбжыккэхэм йофшепэ чыпэ къафэгъотыгъэнэр ары. Производственнэ, псөольшын, сервис, мэкъумэш, кэлэегъеджэн лъэныкъохэмкэ студентхэм йофшапэхэр къаратых. Мыщ фэдэ шыккэм ишуагъэкэ ныбжыккэхэм ахьцэ къаззэрэхъэрэм даклоу йофшэнымкэ 15-рэсэ- ныгъэ гъэнэфагъэ зэрэгэбтэй.

АР-м истудент отряд хэт Дана Сикуновар Адыгэ къэралыгьо университетын иэкономическэ факультет иапэрэ курс щеджэ. Урысые студент отрядхэр зэрэшыгъэрэх Интернетынкэ ыльэгъуу ыкы ахэхъан гухэль шыгыг.

— Учышио клаххэр зы-
щыгъ ныбжыккэхэм гу

алтыстагъ, — къытфе-
Иуатэ Данэ. — **Ахэм
яшыашэ сиIогъэшIэ-
гъон хъугъэ ыкIи нахь
игъэIотыгъэу зыщыз-
гъэгъозагъ.** Купым пишэ-
рыльэу иIэр, йофыгъоу
зешIуаххэрэр къыс-
фаIомагъэх.
**Ахэм ашыц сыхъун
шIоIогъоныгъэ зэрэсиIэр
яIуагъ ыкIи апэрэ
курсым къыще-
гъэжъягъэу ясатырэ
сыххэхъагъ.**

Данэ ицыхыгъом къыщегъэ-
жъагъэу лагерьхэр икласэх. Ины
зыхъукэ кэлэпилу клоным кэл-
хопсыштыгъэ. Урысые студент
отрядэу зыххэхъагъэм ишуагъэ-
кэ ихүхэль къидэхъущт.

— **Урысые кэлэцIыкIу
гупчу «Орленок» зы-
фиIорэм сиIоIогъоу лагерьхэм къахэ-
схыгъ,** — ишуагъэ Iэ лье-
гъэIуатэ Данэ. — **Мыгъэ
ац зысэгъэхъазыры.**
**Джасац фэдэу зэхахъэхэм,
Йофхъабзэхэм тахэ-
лахъэ, тиуахътэ шIуа-
гъэ хэльэу зэрэдгъэIо-
щтым тыпыль.**

Данэ сурэттехынри иклас.
Ишынгъэ гъешэгъону щи-

Урысые студент отрядхэм пшъэриль шхъялэу агъецакэрэр охьтэ гъэнэ-
фагъэм ныбжыккэхэм йофшепэ чыпэ къафэгъотыгъэнэр ары.

ПЭм сиIызызэрэчIахъэу
Урысые студент отрядхэм сиххэхъагъ. Ильэсим
къыкIоIи Москва си-
ишиIагъ, Къыблэ федеральэ шольтырым щи-
кIогъэ слетым сыхэ-
лэжъагъ.

Данэ джырэ уахьтэ Урысые
студент отрядым ипресс-къулы-
ку хэт. Ахэр зыхэлжъэхэрэ
йофхъабзэхэр къетхыхых, сурэтхэр атырехых. Нэүжүм
къебарыр интернет нэкүбгъохэм
къарегъахъэ.

Мыекъопэ къэралыгьо техно-
логическэ университетын ия
3-рэ курс Валерий Кузенкэр
щеджэ. Кэлэ ныбжыккэм гъэ-
мэфэ зыгъэпсэфыгъор ымыгъэ-

льэгъурэ пстэури гум къинэ-
жынэу сурэткэ къеубыты.
Тапэкли мы лъэныкъомкэ сэ-
наущыгъэу хэлъым зэрэхигъэ-
хъоштыр ишуагъэ къыщхе-
гъэшт.

Валерий Кузенкар.

**ЕджапIэм сиIычиIес-
ми йофхъэбээ зэфэш-
хъафхэм сахэлэжъэныр
сиIэсагъ,** — къеIуатэ
Данэ. — **Ашишэ еджа-**

хъаулыу, йоф ышэн гухэль
ышыгъ.

— **Урысые студент от-
рядхэм афэгъэхъыгъэу
ыпэкIэ зэхэсхыгъэу щи-
тыгъэп,** — къытфеIуатэ
Валерий. — **Мыщ фэдэ
купхэр студентхэм йоф-
шIэпIэ чыпIэ къа-
гъотынымкэ IэпыIэгъу
къызэрэфхъуухэрэм уни-
верситетым щирыгу-
щIэхъу зэхэсхыгъ.**
**Нэүжүм ац нахь игъэ-
къотыгъэу сиIыупчIэнэу
еэзгэжъягъ.**

Кэлэ ныбжыккэхэм хым нахь
пэблагъэу клонир игухэлтигъ.
Зыгъэпсэфынирэ йофшэнирэ
зэдигъэцэкIэнхэу фэягъ. Мы-
екъопэ къэралыгьо технологич-
ескэ университетым щеджэрэ
пшъаштэу мы лъэныкъом нахь
пильным ителефон номер кыр-
ратыгъ ыкы хым клонэу зыгъ-
хъазырырэ купым хэфагъ.

— **Урысые им аква-
паркэм анахь инэу «Зо-
лотая бухта» зыфиIоу
Геленджик дэтым йоф**

**шIуагъэ ятэгъэкIы,
республикэм щиизэха-
щэрэ йофхъабзэхэм
чанэу тахэлажъэ.**

Къэлкорэ гъэмэфэ зыгъэпсэ-
фыгъоми тигушиIэгъу йоф
ышэнэу зегъэхъазыры. Ау зы-
зицьэштыр джыри къыхихы-
гъэгоп. Блэкигъэ Ильэсим
зыдышыагъэм ыгу зыфекъудын
нахь мышэнэми, Къырыми кю
шоигъу.

Мыекъопэ къэралыгьо техно-
логическэ университетым ия
2-рэ курс ис Денис Андреевы-
ри. Ар апшээрэ еджапIэм къы-
зэрэчлахъэу студент отрядым
хэхъагъ.

— **Апэрэ курсыр
къызысэухым, кос-
модромэ «Восточный»
зыфиIорэм йоф щиы-
шIэнэу гъэмафэм
сиIуагъ,** — къытфеIуатэ
Денис. — **Мыщ йоф
щиизыIэшт щиыфхэр
зыщиIысэуцхэ къалэ
тиIыныр тин-
шиэрылтыгъ.** Адыгейим
нэбгыри 5-у тиIыгъагъ.

Денис Андреевыр.

щиизыIагъ, — ишуагъэ Iэ
льгъэIуатэ Валерий. —
**Мэзищырэ ац сиIычи-
ишиIагъ, сиIызызэрэчIахъэу
еджэным пысыдзэ-
жъыгъ.** Студент отрядхэм
ауцхэту сахэхъанэу
хъугъагъ.

Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъор джыри
чыжъэ нахь мышэнэми,
купэу сиIыхэтыр щиысэн.
IэпыIэгъу зиIыкIэгъэ
нэжъ-Иужъхэм ти-

**Мы ильэсми гъэмэфэ
зыгъэпсэфыгъом
сылэжъэнэу зысэгъэхъа-
зыры.**

Геленджик дэт аквапаркым
йофшепэ чыпэ щиэ зыххуке,
кэлэ ныбжыккэм ац зигъээн
гухэль ил. Узьылажъэрэ хым
пэблагъэу, йофшэнри, зыгъэпсэ-
фынри зэготхэу уахьтэр бгэ-
клоныр зэрэхъагъор сигүшыIэ-
гъу къыхегъэшт.

**Гъонэжъыкъо
Сэтэнай.**

Адыгейим ил Ыыхъужъхэр хэлэжьагъэх

Тидзэхэр Афганистан кызыращыгъягъэхэр ильэс 30 зэрэхүгъэм епхыгъэ мэфэк! Йофтхъабзэу Москва щыкluагъэм хэлэжьагъэх Росгвардием и Гъэлорышапlэу Адыгейм щылэм иподразделениеу ОМОН-м икуулыкъушlэхэр.

Росгвардием ипащэхэм, ивер-
теранхэм, зэо зэпэуцужжэхэм
ахэлэжжэгъэ күлүкүшшэхэу
шьольыр зэфэшхъяфхэм къа-
рыкыгъэхэм, Москва ипрези-
дентскэ кадетскэ училищэу
М. А. Шолоховым ыцэ зыхыр-
рэм щеджэхэрэм «Воинам
внутренних войск» зыцэ сау-
гъэтэым къэгъэгъэ блэрхэр кэл-
дышрапхъягъях.

Мэфэкл Іофтхъабзэм Армийн инженералэу Виктор Золотовым Афганистан къулыкъур щызыыхыгъэ лыхъужхэм, ветеранхэм ыклии ведомствэм икъулыкъушлэхэм къэралыгъо ыклии ведомственнэ бгъэхальхьээр аацыфигъэшьошагъэх.

«Тидзэхэр Афганистан къызырашыжыгъэхэр мыйгээ ильэс 30 хуугъэ. Ильэс зэфэшьхъафхэм СССР-м хэгээгүүдээлэхэдээ икъулыкъушлэхэм 856-рээ зээлээцүүжжым хэлэжжьагъэх. Афган заам хэхлодагаагъэхэм яшлэж дгъэлээлэнэу, псаоу щылэхэм шхъяаш афэтшынэу ары тышыфызэрэугъоигъэр. Япшъэрлихээр щытхьу хэлэлээр агъэцакхээзээ къулыкъушлэхэм аацышыбэхэм апсэ агаатынгъу улагъа зытешаа

гээхэри мыймаклэу ахэтын.
Тилыххүжхэм лыгээз эзэра-
хагъэр хэткы щысэтехылэу
щыт, егъэшлэрэ щытхур ахэм
адэжь», — кыбыуагъ Виктор
Золотовым. Нэужым хэкюда-
гэхэм зы такъикрэ афэшьы-
лувалж.

Росгвардием ипащэ къызээрилууагъэмкىء، мы уахътэм ехъулдуу Лъэпкъ гвардием къулыкъуршахъы ыкли Ioф щашىء Афганистан щылгъээ нэбгыри 134-мэ. Тиреспубликىكىء мэфэкى Ioф-тхъабзэм «афганцە» нэбгыри 112-ра халажъын джаш-фа-

дэу ахэм ахэтыгъ Росгвардием и Гээлорышланлэй АР-м щылэм иподразделенеу ОМОН-м истаршэ юрисконсультэу, полицием иполковникэу Шьоджэ Налбый.

УФ-м ильзекъ гвардие орэд къэйонымкэ ыкы къэшьонымкэ и Академическэ ансамблэ мэфэкъ! Софтхъабзэм къыштигъэ концертным хэлэжьагь Урысыем инароднэ артистэу Олег Газмановыр. Росгвардием ипащэ медалэу «За содействие» зы- филорэр зэлъашлэрэ артистым фыгъашьошагь.

Чыопсым ибайныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм пай

Адыгэ къэралыгъо университетым шІэнныгъэ-практическэ конференциеу щыкIуагъэм хэлэжьагъэх шІэнныгъэлэжъхэр, студентхэр, Урысые географическэ обществэм и Адыгэ шъольыр къутамэ илъыкIохэр.

Іоғығтө зәфәшъхәфхәу зы-
тегүщылғағъәхәм аңыщых ты-
къеззыуцухъэрә дунаим икъеу-
хұмәнре «археологическа ту-
ризмекі» заджәхәрәм зөгъе-
ушъомбұгъұннымрә. Аш епхы-
тәу шәненігъәләжхәмрә обще-
ственнә ІоғышІәхәмрә зығъ-
гумәкіхәрә Іоғығтө зауләхә-
ми ягуғы къашығы. Ахәр сау-
гъэтхәр зәрәзәхәтакъохәрәмрә
хампірыашом хәшьәм зәрар
зәрәрихырәмрә. Къәгүщылғағъ-
әхәм а Іоғығтөхәр зәшіхыгъән-
хәмкі ішқылғағъәу алъытәрә
Іофтхъабзәхәр къахальхъаяхъ.
Тыкъеззыуцухъэрә дунаим икъе-
хұмәнкі ықиі археологиче-
сек зекіоным зөгъеушъомбұгъу-
тәннымкі Іофтхъабзәу зәшіха-
хылғәрәм джыри ахагъәхъон
мурад зәрәләр мыщ къекіопла-
Пәхәм къылғағъэтхъығы.

— Тапэкэл республикэм испүнэ мин 1,5-рэ фэдэз къышалтытэштэгээмэ, аужырэ ильяси 150-м антропологическэ фэмэбжьымэхэм апкъ къиклэу ахэр щыгэжхэп пломи хуущт. Псаоу къэнагъэр испүниту, 2013-рэ ильясым археологхэм испүниту зыпкъ рагъэуцожыгъягъ. Арышь, саунгъэтхэм якъэухъумэн

имызакъоу, культурнэ-тарихъ мэхъянэ зиэ шольтырхэу ахэм къапэулыхэми тафэгумэкъын фæе, — къыыгъат Урысы географическэ обществэм и Адыгэ къутама итуьаматæу Игорь Огай

къутамэ итхбаматзу Игорь Огай. Обществэм хэтхэм зэралын тэрэмкіэ, зекло гъохухэу къыхахыхэрэм ашкіэ яшыугаъэ къэкюшт, мегалитическэ культурэм ипаркэу шлэнгъялэжжэр ягъусэхэу агъэпсырэми ашлонгъашлэгъонэу анаэ тырадзагъ. Гүшүлэм пае, шлэнгъялэжж-археологхэм псэуплэу Каменномостскэм дэжь исп унэ заулэзыпкъ Ѣырагъяуцожжыгъ. Ахэм ашыщхэу джырэ Ѣылакіэм зэрар зэрихыгъяхэм ашыщ исп унибл зэтырагъяуцожжышт. Урысые географическэ обществэм, Санкт-Петербург, Москва ыкли Адыгейим яархеологхэр къыхэлажжэрээ а тофшлэнтир зэшүүхышт. Адыгеймкіэ анахъэу ашт хэлэжжэштхэр Виктор Трифоновыр, Наталья Шишлинэр, Лэуплекі Нурбый ыкли нэ-

мыкхэр, къыхигъэшыгъ Игорь Огай.

Адыгэ шъольыр къутамэм игъоу ылъэгъу гъэм къыдыригъештагъ. Адыгэ Республика мэмкіе күльтур-нэ-тарихъ кіэным къыхиубытэрэ псэуальехэу мэхъанэшхозилехэм якъеухъумэнкіе Къебар-шлэнгъе гупчэ зэхащэнэу организациехэм рапхъухъягъ. Мы гупчэм цыфхэм гурыгъэлон юфшлэнир адзызрихъащт, республикэм тарихъ, археология зеклонкіе заджэхэрэм зышиущъомбгуунымкіи ишгуагъе къыгъэклошт. Гупчэм изэхэшэн рагъэжъэгъах, мыекъопэ ар-

ществэм илъыклохэм тыкъеззыу-
цухъэрэ дунаим икъеухъумэнкэ
цыфхэм тапэкли юф адэшлэ-
гъэн зэрэфаер кыхихгъэшгъя.
А юфшэн лъэпкыым изы лъэ-

ныкъоу плъытэн плъэкъышт мэ-
фэпчъхэм якыдэгъэкъын. Мы
ильесым зичэзыу мэфэпчыр
къыдэкъыгъ, зэкэлъыклоу иль-
сипл хъугъе географическе
обществэм и Адыгэ къутамэ
ащ фэдэ гъэкіэрэкілэгъ мэ-
фэпчъхэр къызыдигъэкъыхэрэ.
Мызыгъэгум Кавказ заповед-
никым итеплъэ дахэ игүсэх а
чыпэм къыщыкъыхэрэм атхы-
гъе сурэтхэр, Къохъэпіэ Кавка-
зым ащ фэдэ чыпіэ дахэу
иіхэм къапатхыхъягъехэри.

Урсыые географическе об-
ществэм и Адыгэ къутамэ хэт-
хэр ильэс заулэ хъугъэу зыдэ-
лажъэхэрэм ашыцыхъ чыюпсым
ичыпэ анах дахэхэм атехыгъэ
сурэтхэм язэулыгъэлэнре ахэм
афэгъэхыгъэ зээфхэхысъжхэм
яугъоинрэ. Кавказ заповедни-
кым илофыш!эхэм къауѓоингъэ
материалыр ары 2019-рэ иль-
сымкэ мэфэпчъэу къыдағъэ-
кыгъэм лъапсэ фэхъугъэр.
Цыфыимрэ чыюпсымрэ азыфагу
иль зэфыщытык!э-гъэпсык!эу
уахътэм зэхъокыныгъэ гъэнэ-
фагъэхэр зыфишыгъэрэм анаэ
къатырарагъэдзэнрыр ары мэ-
фэпчым иавторхэм гухэльэу
ялагъэр.

Апэрэ тракторхэр губгъом ихъагъэх

Теуцожь районым мэкью-мэшымкэ и Гъэорышлапэ ипащэу Хъэдэгъэлэ Мэджыдэ бэмышлэу гушылэгтуу кызфэдгэхъуг 2019-рэ ильэсыкэм зернэ лэжыгъэхэр нахыбэу къэхыхыгъэнхэмкэ гъэтхэ губгъо юфшэнхэр анахь охтэшлухэм зэшохыгъэнхэм зэрэфхазырхэр зэдгэшлэнхэм пae.

Упчэхэр бэ хууштыгъэх: хета гъатхэм анахь дэгьоу зыфэзыгъэхазырхэр, алэу зитракторхэр губгъом изыщэнхэ зыльэгъэхэр е мө юфир жъажжэе зыщизэшлухыхэр, жъокупэ гектар пчагъэр, гъэтхэ лэжыгъэхэм арагааубытытыр, жъогъахэр зыфэдизир...

— Апэ кызыэрэзгъажжээмэ сшоингъор, — elo Хъэдэгъялэм, — гъэрекло огъушхуагъэми, лэжыгъэхшо къэхыхыгъэнхэм фэшл тимеханизаторхэм альэкл кызыэрэмыгъэнагъэм ишүагъэкэ зернэ тонн мин 55-рэ Iуахыжки республикэмкэ тыххэхэр ятлонэрэ зонэм перытныгъэр щытуубыти, ти Лышшхэу Къумпилын Муратыгъэнэфэгтэ шухафтынхэр тирайон ипащэу Хъачмамыкю Азэмэт кызыэрэритигъэхэр ары. Гурытмыкэ бжыххээ лэжыгъэхэм гектар тельтизу центнер 42-м нэсэу къядгъэтыг. Тифмерхэм яэгээ коц гектар 3591-м игектар пчагъ кырахыхыгъэхэр центнер 46,2-рэ. Фермерэу Пэнэшту Муратэ («Дортранссервисын» ий) гектар тельтизу центнер 64,4-рэ, Кушу Рэмэзан зипэшэ фирмэу «Синдица-Агром» центнер 52-рэ кырахыхыгъэхэр.

Ахэм нэрыльэгтуу къашы тичыгуухэр «слитой чернозем» зыфалохэу, хылынхээ щитхэм, дэгьоу тадэлажжээмэ, лэжыгъэшко къядгъэтэн зэрэлтээхэш.

Ау дэир джыри тифмерхэм, анахь юхызэхэль хызыметшлапэхэм, зэфэдэу юф зерамышлэрээр ары, ау щиклагъэхэр дэгъэзжыгъэнхэм тишыгъэу тадэлажжээ. Натрыф гектар 6387-у тиагъэр агэбэгъоним фэшл тимеханизаторхэм альэкл къамыгъэнагъэм, тигъэм ристыхагъэх, гектар пчагъ центнер 17 нахь кытыгъэп. Гъэрэ кырахыхыгъэхэр центнер 50 – 60-м нэсэштэг. Мигъэ тэгүгэ зернэлэжыгъэу гъэрекло къэтыхыгъигъагъэм тонн мини 10-м ехүкэ нахыбэу тихамбархэм къядгъэолгъэхынэу.

Корр.: Гухэль шлагъох, шүүфэмыгъэцэклэни ахэтэй. Сыда пломэ 2016-рэ ильэсэй зернэ тонн 69665-рэ къешхуахыгъэхагъаг. Адэ, Iуагъэр шлагъэ хууным фэшл сид фэдэ юфшлагъэха непэ ехүлэу зигугуу къэпшынэу щылэхэр? Дэгүгүгэ шууибжыхасэхэм язытеткэ, чыгъэшлухэмкэ шуузэршүүлэрэмкэ къебгъэжъагъэмэ.

Хь. М.: Мыш ыпекэ къеслюгъагъэхээ хууным бжыххасэхэр, адырэ ныкъом гъэтхасэхэр ашытшлэу хууным илээс пчагъэ хуугъэу тизэрэпилтэгъэх. Ари гъэрекло дэгъэцэлгээ. Жъокупэ гектар 25406-рэ тиэмэ, гъэрекло бжыххээс гектар 13880-рэ анахь охтэшлухэм тимеханизаторхэм рапхыгъ. Егъашэмэ аш фэдиз бжыххээ лэжыгъэ районым щыхалхыхагъэп. А пчагъэр тапэрэ ильэсхэм тиагъэм гектар 4000-м ехүкэ нахыб.

Тхэмкэ шыкур, къимафэри дэгьоу раҳыгъ, мэшлахъеуна дахэх. Игугу пшыненуу псы зэрыуцуагуу тиэл, цыгъо-шую-эхэм тагъэгумэкыгъэп. Пэнэхыкъое хызыметшлапэхэм ихасэ горэм къизыхахъэхэм, аш лыпытэу юф ашлагъ. Былым шхъэрыклохэр арымэ, гъэмэ ялтыгъэмэ, щылаххэх. Ауми, бэмышлэу щылэгъэ планеркэм районым ипащэу Хъачмамыкю Азэмэт джыри къагъигъэлтигъагъагъагъ.

Корр.: Зыфалорэр тэрэз. Тэри ренэу къаджэхэм тада-

хъэш, бжыххасэхэм ядэхагъэ укье гъатхэ. Тэльэгтуу ошхыгэ тэлкүхэр зэрыуцуагъэхэм къазэралгъэччырэри. Мышкэ анахь мигупсэфхэрээм ашыц фирмэу «Синдица-Агром» ипащэу Кушу Рэмэзан. Адэ бжыххасэхэм язытет нахышу шыгъэнхэм пае шууицкэгъэ минеральнэ чыгъэшлухэр къыдашыгъахэх? Зыгоррэхэм ятракторхэр губгъом ихъэгъахэх?

Хь. М.: Бжыххасэхэм чыгъэшлухэмкэ яшүүшэгъэнхэм иуахьтэ блэгъигъэп, къэсы пэт. Ауми, апэрэ тракторхэр губгъом изышагъэхэри, фежэгъэ зырызхэри тиэх. Апэрэ гектар шээ заулхэм ишүүшэгъахэх. Джы зыгорэ ебгъэзжынену щытэп. Зэклэхэри ашхъэ фэлажжэхэш, хальхээрэд ежхэм яунэе мылькуш, аш федэ кызыэрэрагъэтыхыгъэштэхэх.

Бжыххээс гектар 13880-м аммиачнэ селитрэу хальханену щытэп тонн 2700-рэ, къащэгъахэр 2707-рэ. Ящыклагъэм тэлкү нэмынэми къехьюу къызлэгъэзийгъэхэхэр хызыметшлапэхэу «Адыгейскэр», «Шансыр», «Айринир», «Синдица-Агрор», «Возрождениер» арых. Фермер хызыметшлапэхэм бжыххээс гектар 5937-рэ ял, аммиачнэ селитрэу ящыклагъэр тонн 1210-рэ, къащэгъахэр 1170-рэ. Ишыклагъэм ипроцент 77,6-рэ нахь къызлэгъэзийгъэхэгэри фирмэу «Агромер» зыфиорэр ары. Бжыххээс гектар 580-и эм аммиачнэ селитрэ тонни 116-рэ хильханену щыт, иэр тонн 90-рэ, къэнэгъэ тэлкүри непэнеу щыт. Чын-

гъэшлухэр «Луноход» зыфалохэрэмкэ, ежхэм техники уялмкэ бжыххасэхэм алэклагъэхъащт. Авиациер кызфэзгъэфедэштхэри къахэкыщт. Зеклэхэри зэдэлжэхъээс игъом дэгьоу тогтогогто минеральнэ гъомылхэр бжыххасэхэм зералгъэхъащт щеч хэллэп, тэри аш тынаэ тетышт.

Корр.: Гектар тхапша гъэтхэ лэжыгъэхэм яжыгуу ѹуицкэгъэштэхээр? Тхапша аш щылэу жъогъахэр? Гъэтхэ жуагъэм лэжыгъэ дэгүкэ ушыгүгүнену зэрэшмытыр зеклэми ашэ. Чылапхъэхэр?

Хь. М.: Гъэтхэ лэжыгъэхэр гектар 11526-м ашыдгъэбэгъэштэхэри — натрыфыр гектар миниплым ехъумэ, пынджир — 400-м, тигъэгъазэр гектар 5336-м. Тшэштых соери, былым лүххэри. А гектар 11526-м щылэу къэрсэбанэу щылъыр 9674-рэ. Къэнэгъэ гектар 1200-р гъэрекло тымыгъошункэ арыгъэп, ау ильэс пчагъэхэм түүпльэкүүэ юфшаклэм тетэу чышхъашьор дискаторхэмкэ сантиметрэ 13 – 15 икууагъэу дгээшүэбиныш, аш лыпытэу чылапхъэхэр хэтлхъащт. Натрыф, тигъэгъэзэ чылапхъэхэр ау сидэу щытми о бгэххазырхеу ё зыгорэм кышыщыгъэфы хуунену щытэп. Ахэр къэзигъэхэрэл льэпкэ гупчэу Краснодар дэтым (КНИИСХ зыфалоштыгъэр) кырашынхэу зээгъынгъэ адашыгъах. Чылапхъэхэм адыхальхъащт чыгъэшлухэм азынхыкъо нахыби къащэгъах. Губгъом ихъанхэм, юфшэнхэм язэшлухын фэххазырхэри, культиваторхэри, механизаторхэри. Щеч зыхэмийлээр чыгур кызыэрэгъушьор зеклэхэри юфшэнхэм зэрэфхэштхэрэри.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Чыгъэшлухэм яетын рагъэжъагъ

Адыгэим ичыгуулэжхэм мыгъэ бжыххасэу апхыгъэри гектар 106466-рэ мэхъу.

АР-м мэкью-мэшымкэ и Министэрствэ тызэрэшигъэзгъагъэмкэ, чыгъэшлухэм ялпэрэ етигъо тичыгуулэжхэм рагъэжъагъ. Мэзаем и 19-м кызыэрэтигъэмкэ, гектар 8300-рэ хагъэхэгъ. Анахьбэу бжыххасэхэм языгъэубытгъээр Джэдже районыр ары. Чыгъэшлухэм ялеклэхэхэнкэ ар алэйт, гектар 27729-м щыщэу 2907-м аш ичыгуулэжхэр яшшагъагъ. Шэуджэн районым, Мыехуалэ ыкы Адыгэхъалэ джыри а юфшэнхэм ашырагъэжъагъэхэп, чыгум шынгъаклэу иэр нахь маклэ хууным ежэх.

АР-м мэкью-мэшымкэ иминистрэе Владимир Свеженец джырэблагъэ зэдэгүүшлэгъо дэтшыгъэм кызыэрэ-

щыхигъэшыгъэмкэ, бжыххасэхэм яягъе екынену ом зыпари зэхъокынгъэ фэххуягъэп, температурэри лъэшшэу ехыгъэу къыххэгъэп, лэжыгъэхэм язытет уигъэрэзэнену щыт. Пэшлорыгъэшшэу шэнгэлэхъэхэм оми, чыгуми язытет зэргэшшагъ, чыгулэхъэхэм альягъээсигъ. Чыгъэшшоу зыщыкхэхэр мэзэ зытлум зэргэшгэтийн зэрэфхазырхэми, игъом губгъо юфшэнхэм зэрэгжжэштхэми министрэе кыкыгъетхыгъагъ.

Кызыэрэтигъэу, чыгъэшшу тонн 36788-у ящыклагъэм щыщэу тонн 32238-р къащэфыгъах, ахэм ялеклэхъани игъом чыгулэхъэхэр фежъагъэх.

ХҮҮТ Нээсээт.

ЗЭКЬОШНЫГҮЭМ ИГЬОГУХЭМКІЭ

Щытхъур сыдигъуи афало

1992 — 1993-рэ ильэсхэм Абхазым щыкіогъэ заом Адыгэ Республикаем икыгъэ гуфаклохэм лыхъужныгъэу щызэрхъягъэр гъашэм хэклюкіштэп.

Грузиим иулашыгъэ купхэр заокіэ Абхазым ичигу зебанэхэм, аперэ мафхэм къащуягъэр къош республикэм къоштуягъехэм афэгъехыгъэ зэхахьэ туягуасэ Мыеекъуапэ щыкlyагъ.

Абхазым щынэгъончагъеммике и Совет исекретарэу Мухаммад Килбэ Абхазым и Президентэу Р. Хаджимбэ ыцікіэ зэлукігъум хэлажъехэрэм гушигъэ фабхэр къафиуагъ. Къыблэм, Темир Кавказым ягуфаклохэр Абхазым къоуцихи, Грузиим идэхэм язэхкүйтэнкіэ лыгъэ шылыкъэ зэрахъягъэу М. Килбэ ылтытаагъ.

Медалэу «За Победу» зыфиорэр Абхазым и Къэралыгъо тын льапы. Республиком и Президент и Указкіэ лыгъэ зезынхъягъехэм ар афагъешуашэ.

Адыгейим игуфаклохэр Абхазым щызэуагъехэм я Союз ипащэ игуадзэу Къуицъ Къэралын зэхахьэм щыхигъеунэфыкыгъ. Адыгейим гуфакло 200 фэдиз зэ-

рикыгъэр. Зэкіми ядэж къагъээзжыгъэп. Хъодэ Адам, Шеуджэн Мурат, Мыкъо Аслъан, Хъабехъу Рустам, Нэххэе Каэбек, нэмикхэри лыхъужкъэу фэхыгъэх.

Теклонигъэр агъэмэфеки, тиреспублике къэктюжыгъехэм мамыр юфшэнхэр агъэцакіех. Алыбэрд Адам, Лыхъуре Заур дунаим щыцірьло ансамблэу «Налмэсым» къыцышуагъэх.

Заом ынж Абхазым щыуджыгъэх. Ацуумыжъ Руслан псэолъэш, Гъоѓо Руслан ныбжыкіхэр спортым фегъасэх. Иашынэ Хъазрэт, Къунэ Ас-

льян, Хъапекі Аслъан, Бэгъушъе Адам, Чэсэбий Шыхъам, Лышэ Медин, Сихъу Рэмэзан, Къуицъ Къэралын, фэшхъяфхэм Теклонигъэр Абхазым къызэрэдихыгъэм фэгъэхыгъэ медалыр аратыгъыгъ.

Абхазым и Президент Кавказым игуфаклохэм яюфхэмкіэ иупчіэжъэгъо Афэунэ Муаед зэхахьэм къызэрэшиуагъэу, зэкъошныгъэм иргогу заом ильэхъан агъэптигъ, гуфаклохэр зэшыгъупшхэрэг, эзлокіх, мамыр псэукіер нахь дахэ зэрашыщтым пылъых.

ЕМТЫЛЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкыи къыдзыгъэ
гъэкъырэр:
Адыгэ Республикаем
лъэпкъ Йофхэмкіэ,
Иэкъыб къэралхэм ацы-
псэурэ тильэпкъэ-
гъухэм адьряиэ зэпхы-
ныгъэхэмкіэ ыкыи
къебар жъугъэм
иамалхэмкіэ и Комитет
Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
шыэр:
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къайхырэр А4-кіэ
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчъагъекіэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлъэу, шрифтыр
12-м нахь цыкынэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхъгъэхэр редакцием
зэкигъекожых.

E-mail: adygoevoice@mail.ru

Зышаушыхъятыгъэр:
Урысые Федерацием
хэутын Йофхэмкіэ, тел-
радиокъетын-
хэмкіэ ыкыи зэлъы-
гъыкъэ амалхэмкіэ
и Министерстве
и Темир-Кавказ
Чыпэ гъэйоры-
шапы, зэраушыхъятыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зышахаутыгъэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкимкі
пчагъэр
4300
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 412

Хэутынам
узыкыкіэтхэнэу
щыт
уахътар
Сыхъатыр
18.00
Зышыкытхэнэх
уахътар
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъбаэм
ипшъерильхэр
зыгъэцакіэрэр
Мэшліэкъо
С. А.

Пшъэдэкыжъ
зыхъыр
секретарыр
Жакімымкъо
А. З.